

Briuselis, 2019 01 31
COM(2019) 37 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Europos Sąjungos priemonių, skirtų išorės veiksams finansuoti, įgyvendinimo 2017 m.
metinė ataskaita**

{SWD(2019) 12 final}

BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI

Europos Sąjunga (ES) skatina laikytis suderinto požiūrio, sutelkiančio visas turimas ES ir jos valstybių narių priemones, kuriomis būtų siekiama taikesnio ir labiau klestinčio pasaulio. 2017 m. Europa ir pasaulis vėl susidūrė su dideliais sunkumais. ES reagavo visapusiškai, išnaudodama visas turimas politikos priemones, imdamasi diplomatinių, saugumo, finansinių, prekybos, vystymosi veiksmų ir humanitarinės pagalbos. Priimtas reagavimo į krizę priemonės sudarė parama visoms pasaulyje kilusioms didelėms krizėms įveikti, įskaitant veiklą dešimtyje „mažiausiai taikių“ šalių¹.

Svarbesnis ES vaidmuo pasaulio arenoje

2017 m. pradėtas visapusiškas Visuotinės ES užsienio ir saugumo politikos strategijos² įgyvendinimas. Visuotinėje ES užsienio ir saugumo politikos strategijoje nustatyti pagrindiniai ES interesai ir bendradarbiavimo principai ir pateikiama vizija, kaip ES galėtų patikimiau, atsakingiau ir tinkamiau reaguodama veikti pasaulyje.

ES toliau sprendė problemas, susijusias su dėl humanitarinės krizės, sausras ir nesaugumo padidėjusiu pažeidžiamumu, skyrė daugiau kaip 2,2 mlrd. EUR operacijoms, kurios vykdomos daugiau kaip 90 ES nepriklausančių šalių. ES ir jos valstybės narės tebėra didžiausios pasaulyje humanitarinės pagalbos teikėjos.

ES ir jos valstybės narės yra didžiausios oficialios paramos vystymuisi (toliau – OPV) teikėjos – pasauliniu mastu jos skyrė daugiau nei pusę OPV. 2017 m. vien Europos Komisija OPV skyrė 13,34 mlrd. EUR.

Visuotinės ES užsienio ir saugumo politikos strategijos įgyvendinimas buvo spartus ir iš esmės užbaigtas ir apėmė suderintos metinės peržiūros gynybos srityje (angl. CARD)³ rengimą, karinių misijų planavimo ir vykdymo pajėgumų (angl. MPCC)⁴ sukūrimą, Europos gynybos veiksmų plano bei ES ir NATO bendro pareiškimo įgyvendinimą ir susitarimo dėl nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo (angl. PESCO)⁵ sudarymą.

Visuotinėje ES užsienio ir saugumo politikos strategijoje pripažįstama daugiašališkumu grindžiamos tarptautinės sistemos svarba. ES ir Jungtinės Tautos (JT) yra labai svarbios partnerės siekiant taikos ir saugumo. Proveržį lemiančios bendros trišalės Afrikos Sąjungos (AS), ES ir JT veiklos Libijoje ir migracijos srityje tikslas – sudaryti palankias sąlygas glaudesniai bendradarbiavimui pagal platesnio masto taikos ir saugumo darbotvarkę. Parama G5 Sahelio jungtinėms pajėgoms taip pat rodo, kaip svarbu investuoti į pasaulio ir regionų saugumo partnerystės ryšius.

Europos konsensusas dėl vystymosi, kuriuo įgyvendinama Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

2017 m. birželio mėn. pirmininkaujančios Maltos, Tarybos ir valstybių narių, Parlamento, Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendru pareiškimu pasirašytas

¹ Pasaulinis taikos indeksas (2017 m.), Ekonomikos ir taikos institutas

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36453/coordinated-annual-review-defence-card_en

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/27763/military-planning-and-conduct-capability-mpcc_en

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_en

naujasis Europos konsensusas dėl vystymosi⁶. Naujasis konsensusas yra ES atsakas į pasaulines tendencijas ir iššūkius tarptautinio bendradarbiavimo srityje ir ES išorės veiksmų derinimo su JT darnaus vystymosi darbotvarke iki 2030 m. ir jos darnaus vystymosi tikslais (DVT) priemone.

Konsensuse, kuris grindžiamas penkiais Darbotvarkės iki 2030 m. prioritetais (žmonės, planeta, klestėjimas, taika ir partnerystė), pateikiamas subalansuotas ir integruotas požiūris į darnaus vystymosi ekonominius, socialinius ir aplinkos apsaugos aspektus.

Išorės investicijų planas

2017 m. pradėtas įgyvendinti plataus užmojo ES išorės investicijų planas (IIP)⁷, rugsėjo mėn. įsigaliojus reglamentui, kuriuo sukuriamas Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF). Fondo, kuriame yra 4,1 mlrd. EUR (2,6 mlrd. EUR, skirtų derinimo priemonėms, ir 1,5 mlrd. EUR, skirtų garantijoms), tikslas – sutelkti iš viso 44 mlrd. EUR investicijų Afrikoje ir ES kaimyninėse šalyse šioms penkioms investicijų sritims: tvarioji energetika ir sujungiamumas, labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių finansavimas, darnus žemės ūkis, kaimo verslininkai ir žemės ūkio pramonė, darnūs miestai ir skaitmeninimas vystymuisi užtikrinti.

IIP priėmimas – tai ES išorės veiksmų lūžio momentas, skatinantis privatųjį sektorių dalyvauti siekiant platesnių bendrųjų politikos tikslų įgyvendinimo rezultatų.

Geresnis bendradarbiavimas su ES valstybėmis narėmis

Europos konsensuse dėl vystymosi nurodyta, kad bendram programavimui ES turi skirti didžiausias pastangas, kuriomis būtų siekiama geriau bendradarbiauti su valstybėmis narėmis įgyvendinant Darbotvarkę iki 2030 m. Sutelkus išteklius ir pajėgumus, bendras programavimas didina Europos vystomojo bendradarbiavimo ir išorės veiksmų bendrą poveikį ir matomumą.

2017 m. gegužės mėn. atlikus nepriklausomą ES bendro programavimo procesų⁸ vertinimą buvo padaryta išvada, kad ES, valstybės narės ir kiti vystymosi srities partneriai aktyviau derino veiksmus, taip pat sustiprėjo ES ir valstybių narių vaidmuo ir įtaka šalių lygmeniu.

2017 m. pabaigoje buvo 23 bendro programavimo dokumentai, iš kurių septyni buvo užbaigti per metus. Bendro programavimo procesas papildomai vyko dar 36 šalyse partnerėse.

Politikos suderinamumas vystymosi labui

Įgyvendinant politikos suderinamumą vystymosi labui (angl. PCD) svarbu, kad ES atsižvelgtų į vystomojo bendradarbiavimo tikslus visose politikos srityse, kurios gali turėti įtakos besivystančioms šalims.

2017 m. Komisija toliau skatino politikos suderinamumą vystymosi labui, be kita ko, įtraukė jį į Europos konsensuą dėl vystymosi ir pabrėžė jo svarbą indėlių siekiant darnaus vystymosi tikslų.

⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-external-investment-plan-factsheet_en

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-eu-joint-programming-process-development-cooperation-2011-2015_en

ITAKA PASAULYJE

Afrika

2017 m. buvo svarbūs strateginės partnerystės su Afrika metai. Gegužės mėn. priimtas bendras komunikatas dėl naujo postūmio Afrikos ir ES partnerystės srityje⁹, po kurio lapkričio mėn. Abidžane įvyko 5-asis Afrikos Sąjungos ir ES aukščiausiojo lygio susitikimas. Buvo pradėti parengiamieji darbai naujiems santykiams su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių grupe užmegzti ir lygybe pagrįstai moderniai, politinei ir tikslinei partnerystei, kuri gyvuotų baigus galioti Kotonu susitarimui, sudaryti.

2017 m. trijuose regionuose, kuriems skirtas Europos Sąjungos skubiosios pagalbos patikos fondas stabilumui didinti ir pagrindinėms neteisėtoms migracijos ir asmenų persikėlimo Afrikoje priežastims šalinti, patvirtinta 40 naujų programų.

Plėtos regionas

2017 m. pagrindinis politinis įvykis buvo Komisijos Pirmininko J.-C. Junckerio pranešimas apie Sąjungos padėtį¹⁰, kuriuo buvo dar kartą patvirtinta ir išreikšta neabejotina ES parama Vakarų Balkanų plėtos perspektyvoms.

Europos kaimynystė

2017 m. ES toliau įgyvendino persvarstytą Europos kaimynystės politiką (EKP), kuria siekė bendrų tikslų stabilizuoti kaimynines šalis ir užmegzti labiau prie poreikių pritaikytus partnerystės ryšius. Sudarytos persvarstytos asociacijos darbotvarkės su Gruzija ir Moldova ir įsigaliojo asociacijos susitarimas su Ukraina, įskaitant išsamią ir visapusišką laisvosios prekybos erdvę. Sudarytas ir pasirašytas Visapusiško ir glaudesnio bendradarbiavimo susitarimas su Armėnija. Lapkričio mėn. vykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime buvo parengtos būsimo regioninio bendradarbiavimo gairės, grindžiamos „20 konkrečių tikslų iki 2020 m.“¹¹.

ES programomis buvo toliau remiama pietinių kaimyninių šalių, įskaitant pabėgėlius iš Sirijos priėmusias šalis, ekonominė, socialinė, kultūrinė ir politinė plėtra.

Su Alžyru ir Egiptu susitarta dėl 2017–2020 m. partnerystės prioritetų, taip pat padaryta pažanga nustatant panašius bendrus prioritetus su Armėnija, Tunesu, Palestina, Azerbaidžanu ir Baltarusija.

2017 m. gegužės mėn. priimtas bendras komunikatas dėl įvykių raidos kaimyninėse šalyse ir EKP peržiūros įgyvendinimo¹².

Azija, Vidurinė Azija ir Ramiojo vandenyno regionas

2017 m. birželio mėn. vykusiame 19-ajame ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikime ir spalio mėn. vykusiame ES ir Indijos aukščiausiojo lygio susitikime buvo išreikštas bendras įsipareigojimas spręsti tokius pasaulinius ir regioninius klausimus kaip klimato kaita ir grėsmės saugumui. 2017 m. ES pasirašė politinius susitarimus dėl bendradarbiavimo su Australija ir Naująja Zelandija įvairiose srityse.

⁹ JOIN(2017) 17 *final*, 2017 5 4.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_lt.htm

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20_deliverables_for_2020.pdf

¹² JOIN(2017) 18 *final*, 2017 5 18.

ES aktyviai dalyvavo sprendžiant rohinjų pabėgėlių krizės Bangladeše ir Mianmare problemą ir sustiprino savo humanitarines pastangas tapdama viena iš spalio mėn. vykusios JT konferencijos dėl įsipareigojimų organizatorių ir įsipareigodama skirti didžiausią paramos įnašą.

Lotynų Amerika ir Karibų regionas

2017 m. pasiekta pažanga derybose su Pietų Amerikos prekybos bloku MERCOSUR dėl dviejų regionų asociacijos susitarimo ir Politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo su Kuba laikino taikymo lapkričio mėn. Metų pradžioje įsigaliojo daugiašalis Prekybos susitarimas su Ekvadoru.

2017 m. ES siekė, kad jos bendradarbiavimo su Lotynų Amerika ir Karibų regionu būdas būtų labiau įvairinamas suteikiant svarbų vaidmenį investicijoms, moksliniams tyrimams ir inovacijoms, švietimui ir skaitmeninei darbotvarkei.

ŽMONĖS

Žmogaus socialinė raida

Skurdo panaikinimas (1-asis DVT), kova su nelygybe ir diskriminacija (10-asis DVT) ir nenusigrėžimas nė nuo vieno žmogaus yra ES vystymosi politikos pagrindas.

Dalyvaudama pasaulinėse iniciatyvose, pvz., Pasaulinio kovos su AIDS, tuberkulioze ir maliarija fondo (angl. GFATM), Pasaulinės vakcinacijos sąjungos (angl. GAVI), Pasaulinės partnerystės švietimo srityje (angl. GPE) ir fondo „Švietimas negali laukti“ veikloje, ES užtikrino savo svarbų vaidmenį formuojant tarptautinės politikos darbotvarkę sveikatos srityje (3-asis DVT) ir švietimo srityje (4-asis DVT). Įgyvendinant šias iniciatyvas 11 mln. žmonių gavo gyvybę gelbstintį ŽIV gydymą, buvo suteiktas gydymas 17,4 mln. tuberkulioze sergančių žmonių ir išdalinta 795 mln. lovų tinklelių, padedančių apsisaugoti nuo maliarijos. 2015 m. ES suteikęs paramą Pasaulinei partnerystei švietimo srityje, palyginti su 2002 m., šalių partnerių pradinėse mokyklose mokėsi 72 mln. daugiau vaikų.

Vykdydama programą „Erasmus+“ ES padėjo šalims partnerėms didinti žmonių galimybes įsidarbinti. 2017 m. studentams ir darbuotojams suteikta daugiau kaip 40 500 individualių judumo stipendijų, kurių daugiau nei pusė buvo skirta kaimyninėms ir plėtros šalims. Be to, maždaug 350 dalyvių, kurie dalyvavo programos „Horizontas 2020“ projektuose tarptautiniu lygiu, buvo skirta apie 40 mln. EUR ES lėšų.

2017 m. gegužės mėn. priėmus Tarybos išvadą dėl ES strateginio požiūrio į tarptautinius kultūrinius ryšius¹³, vėl daug dėmesio buvo skiriama vystymosi kultūros aspektui ir tarptautiniam bendradarbiavimui.

Lyčių lygybė ir moterų įgalėjimas

ES ir jos valstybės narės ir toliau yra pasaulio lyderės propaguojant lyčių lygybę bei moterų ir mergaičių įgalėjimą (5-asis DVT). Pirmoji 2016–2020 m. ES lyčių lygybės veiksmų plano¹⁴ įgyvendinimo ataskaita paskelbta 2017 m.¹⁵

¹³ Bendras komunikatas „ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos kūrimas“, JOIN (2016) 29 *final*, 2016 6 8; Tarybos išvados 9635/17.

Komisija atidžiai stebi pokyčius lyčių lygybės ir kovos su smurtu dėl lyties srityse plėtros regiono šalyse. Šie klausimai taip pat sprendžiami vykstant stojimo deryboms ir stabilizacijos ir asociacijos procesui, nurodytam 2017 m. plėtros dokumentų rinkinyje¹⁶.

Dėmesys smurtui dėl lyties

2017 m. pradėta įgyvendinti iniciatyva „Spotlight“¹⁷, nauja ES ir JT partnerystė, kuria siekiama panaikinti visų formų smurtą prieš moteris ir mergaites. Šia iniciatyva, kuriai ES skyrė 500 mln. EUR, siekiama radikalių pokyčių regionuose, daugiausiai dėmesio skiriant Azijai, Ramiojo vandenyno regionui, Afrikai (ypač Afrikai į pietus nuo Sacharos), Lotynų Amerikai ir Karibų regionui.

Migracija, priverstinis perkėlimas ir prieglobstis

Migracija ir judumas ir toliau buvo vieni svarbiausių ES darbotvarkės klausimų, kuriuos sprendžiant dėmesys buvo nukreiptas į daugiausiai problemų keliantį centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutą ir Libiją, kuri tebėra pagrindinė išvykimo į ES šalis. Pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę toliau buvo atsižvelgiama į pabėgėlių ir priimančiųjų bendruomenių šalyje poreikius; tam Komisija 2017 m. buvo įsipareigojusi skirti tris milijardus eurų.

Vakarų Balkanuose ES atlieka pagrindinį vaidmenį telkiant pastangas su pabėgėliais ir migracija susijusiems klausimams spręsti.

Mišraus migracijos srauto valdymas Libijoje

2017 m. Komisija greitai sureagavo į sausio mėn. paskelbtame bendrame komunikate „Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. Srautų valdymas ir gyvybių gelbėjimas“¹⁸ išdėstytas rekomendacijas. Skubiai parengta programa, kurios biudžetas yra 90 mln. EUR ir kuria siekiama suteikti apsaugą ir pagalbą asmenims, kuriems reikalinga pagalba Libijoje, ir padėti stabilizuoti priimančiąsias bendruomenes.

Aprūpinimas maistu ir mitybos saugumas

2017 m. pasaulyje paaštrėjo su badu, maisto trūkumu ir mitybos nesaugumu susijusi problema, dėl kurios badaujančių žmonių skaičius padidėjo 38 mln. Kovo mėn. pradėtoje rengti Pasaulinėje maisto krizių ataskaitoje¹⁹ pranešama apie 108 mln. žmonių, patiriančių maisto krizę, ir keletą migrantų antplūdžio valdymo centrų, kuriuose gresia badas.

Siekiant prisidėti prie 2-ojo DVT įgyvendinimo, ES pastangomis buvo skirta tikslinė teminė ir dvišalė parama, kuri visų pirma buvo skirta pažeidžiamumo ir kritinių situacijų problemai įvairiose šalyse spręsti ir sudarė 140 mln. EUR sumą, skiriamą kartu su 750 mln. EUR, skirtų badui keturiose šalyse, kurioms, kaip manoma, jis gresia (Somaliui, Pietų Sudanui, Jemenui ir Nigerijai), išvengti.

¹⁴ Bendras SWD(2015) 182 *final* (2015 9 21) „Lyčių lygybė ir moterų įgalėjimas: keisti mergaičių ir moterų gyvenimą plėtojant ES išorės santykius 2016–2020 m.“ ir vėliau priimtos Tarybos išvados 13201/15 (2015 10 26).

¹⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-288-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3342_it.htm

¹⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-rights-and-democratic-governance/gender-equality/spotlight-initiative_en

¹⁸ JOIN(2017) 4 *final*, 2017 1 25.

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/global-report-food-crises-2017_en

PLANETA

Klimato kaita

Klimato kaita (13-asis DVT) ir toliau kelia didelę grėsmę pasaulio darniam vystymuisi. 2017 m. Karibų regioną sukrėtė keli stiprūs uraganai, kurie parodė, kokį poveikį gali sukelti dažnesni ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai. ES remia Visuotinės nelaimių rizikos mažinimo programos iniciatyvą, kurią įgyvendinant buvo vykdomi poreikių po nelaimės vertinimai ir buvo sudarytos galimybės teikti skubią paramą Karibų regionui praūžus uraganams.

Prisitaikymas prie klimato kaitos yra svarbiausias prioritetas daugeliui besivystančių šalių, visų pirma mažoms besivystančioms salų valstybėms (angl. SIDS) ir mažiausiai išsivysčiusioms šalims (angl. LDCs), todėl ES Pasaulinio kovos su klimato kaita aljanso (PKKKA+, angl. GCCA+) pavyzdinė iniciatyva ir toliau daugiausia dėmesio skyrė minėtoms šalims kaip paramos gavėjoms, kurioms teikiama pirmenybė.

ES taip pat bendradarbiavo su G 20 šalimis norėdama paremti nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų, prisiimtų COP 21 aukščiausiojo lygio susitikime, įgyvendinimą.

Aplinka ir tvarus gamtos išteklių valdymas

Gamtinis kapitalas, įskaitant dirbamą žemę, vandens išteklius, miškus, žuvų išteklius ir biologinę įvairovę, yra daugelio šalių partnerių ekonomikos pagrindas, padedantis užtikrinti daugelio žmonių pragyvenimo šaltinius. Gamtinio kapitalo apsauga ir tvarus valdymas yra labai svarbūs įgyvendinant Darbotvarkę iki 2030 m. (įskaitant 6-ąją, 12-ąją, 14-ąją ir 15-ąją DVT).

ES aktyviai dalyvavo gruodžio mėn. Nairobyje surengtoje 3-ioje JT aplinkos asamblėjos sesijoje, kurios tema buvo „Kelias į švarią planetą“. ES taip pat aktyviai veikė vandenynų apsaugos srityje – dalyvavo 2017 m. birželio mėn. Niujorke vykusioje JT konferencijoje vandenynų klausimais, skirtoje 14-ojo DVT įgyvendinimui, o spalio mėn. Valetyje surengė konferenciją „Mūsų vandenynai“.

Kadangi 1,6 mlrd. planetos gyventojų miškai yra pragyvenimo šaltinis, ES aktyviai vykdo tvarią miškotvarką. Pasiiekta pažanga įgyvendinant ES veiksmų planą dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena (angl. FLEGT)²⁰. Savanoriškos partnerystės susitarimai buvo sudaryti su Hondūru ir Gajana. 2017 m. ES taip pat sėkmingai padėjo sudaryti palankias sąlygas Kongo baseino miškų partnerystei.

Aplinka ir gamtos ištekliai kaimyninėse šalyse

Aplinka ir tvarus gamtos išteklių valdymas yra pietinių ir rytinių kaimyninių šalių prioritetas. Remdama iniciatyvas, įskaitant vandens išteklių valdymą, teršalų valymą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą, ES pradėjo skirti daug dėmesio žiedinių, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir efektyvaus išteklių naudojimo ekonomikų kūrimui.

Tvarioji energetika

2017 m. gruodžio mėn. Komisijos tarnybų dariniame dokumente „Igalinantis vystymasis“²¹ buvo išdėstyta, kaip bendradarbiavimas tvariosios energetikos srityje padeda įgyvendinti Europos

²⁰ <http://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan>

²¹ SWD (2017) 482 *final*, 2017 12 15.

konsensusą dėl vystymosi. 2017 m. ES pradėjo įgyvendinti veiksmus, susijusius su iniciatyva „Energijos tiekimas Afrikai“²².

Rytų kaimynystės šalyse įgyvendinant projektą „EU4Energy“ buvo remiamos energetikos sektoriaus reformos. 2017 m. liepos mėn. Trieste vykusiame Vakarų Balkanų šalių aukščiausiojo lygio susitikime patvirtintas prisijungimo dokumentų rinkinys, numatantis 194 mln. EUR ES dotacijų, kurios pritrauktų 500 mln. EUR investicijų į regioninius transporto ir energetikos jungčių gerinimo projektus.

Atsinaujinančioji energija Afrikoje

2017 m. pabaigoje Zambija, Beninas, Dramblio Kaulo Krantas ir Nigerija skyrė iš viso 85 mln. EUR pagal elektrifikavimo finansavimo iniciatyvą (ElectriFI) vykdomiems projektams, kurių tikslas – užtikrinti elektros energijos tiekimą 452 000 naujų namų ūkių, papildomai pagaminti 88 MW naujos atsinaujinančiosios energijos ir sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį maždaug 200 000 tonų CO₂ ekvivalento per metus.

GEROVĖ

Darbas su privačiuoju sektoriumi

ES, siekdama užtikrinti darnų ir įtraukų vystymąsi 2017 m., ėmė taikyti naują privataus sektoriaus įtraukimo metodą²³. Tvaraus verslo Afrikoje (SB4A) platformos su IIP susieta koncepcija gali tapti forumu, kuriame privatusis sektorius galėtų identifikuoti investicijų suvaržymus (taip būtų prisidedama prie 8-ojo DVT įgyvendinimo).

2017 m. lapkričio mėn. ES priėmė naują pagalbos prekybai strategiją „Prekyba ir investicijos klestėjimui užtikrinti“²⁴, pagrįstą dešimt metų taikant ES intervencines priemones sukaupta patirtimi. Joje pabrėžiama, kaip remti šalis partneres ir jų pramonės šakas joms pereinant prie didesnės pridėtinės vertės produktų ir paslaugų bei išnaudoti tarpreregioninės prekybos ir prekybos su ES potencialą.

Žemės ūkio augimas

Du trečdaliai pasaulio skurstančiųjų pragyvena iš žemės ūkio, o daugelis besivystančių šalių vis dar yra labai priklausomos nuo prekybos tik keliomis prekėmis.

ES remia žemės valdymo veiksmus maždaug 40 šalių, kurių bendras biudžetas sudaro beveik 240 mln. EUR. Peru ir Hondūre ES finansuojamais veiksmais siekiama ginti čiabuvių tautų teises į žemę ir joms užtikrinti pagrindinį turtą (taip prisidedama prie 2-ojo DVT įgyvendinimo).

Iniciatyva „AgriFI“ skatinamas pupelių auginimas

2017 m. buvo pradėtos įgyvendinti kelios Žemės ūkio finansavimo iniciatyvoje (AgriFI)²⁵ numatytos programos, įskaitant Kenijos žaliųjų pupelių sektoriaus vertės grandinės analizę, kurios parodė, kad investicijomis buvo remiamas maždaug 52 000 smulkiųjų ūkininkų pragyvenimo šaltinis.

Infrastruktūra, miestai ir skaitmeninimas

²² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/factsheet-5-energise-africa_en.pdf

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/economic-growth/private-sector-development/funding_en

²⁴ COM(2017) 667 final, 2017 11 13.

²⁵ <https://www.edfi.eu/facility/agrifi/>

Siekiant Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo pažangos, reikia sukurti atsparią infrastruktūrą, remti įtraukią ir tvarią industrializaciją ir skatinti inovacijas (9-asis DVT).

ES padėjo koordinuoti bendrą Afrikos ir ES infrastruktūros darbotvarkę ir dalyvavo Afrikos transporto politikos programos, remiančios Afrikos vyriausybių ir regioninių ekonominių bendrijų politiką ir strategiją, veikloje.

Dėl sparčios urbanizacijos, ypač Azijoje ir Afrikoje, kyla didelių vystymosi problemų. 2017 m. buvo rengiama Tarptautinio miestų bendradarbiavimo (angl. IUC) programa²⁶, numatanti ES miestų ir strateginių šalių partnerių, pavyzdžiui, Indijos ir Kinijos, miestų su miestais susijusios geriausios patirties mainus ir specialios investicijų linijos „Tvarūs miestai“ įtraukimą į IIP (11-asis DVT).

ES merų paktas rytinėse kaimyninėse šalyse

Įgyvendinant ES merų pakto (angl. CoM) iniciatyvą Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Gruzijos, Moldovos ir Ukrainos savivaldybėms padedama vykdyti su energetika ir klimatu susijusius įsipareigojimus. ES, teikdama tikslines dotacijas projektams, padeda joms įgyvendinti tikslą iki 2030 m. 30 proc. sumažinti išmetamą CO₂ kiekį. Prie Merų pakto prisijungė daugiau kaip 300 Rytų partnerystės regiono savivaldybių.

Komisijos tarnybų darbiniame dokumente „Digital4Development“²⁷ 2017 m. numatyti su skaitmeninimu susiję veiksmai apėmė šviesolaidinės infrastruktūros projektų įgyvendinimą, ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros ir tinklų saugumo ir atsparumo didinimą ir visuotinio prieinamo ir įperkamo plačiajuosčio ryšio visoje Afrikoje diegimo skatinimą.

TAIKA

Demokratija, žmogaus teisės ir geras valdymas

ES dar kartą patvirtino, kad besąlygiškai remia demokratiją, žmogaus teises ir gerą valdymą visame pasaulyje (16-asis DVT), kartu patvirtindama savo pagrindinį vaidmenį pasaulyje pagal specialią Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonę (EDŽTRP).

2017 m. įgyvendinant veiksmų planus demokratijos ir žmogaus teisių srityje, 2017 m. birželio mėn. buvo teikiama pirmoji įgyvendinimo ataskaita²⁸. Parama ES delegacijoms buvo teikiama pagal dvi priemones – „Supporting Democracy“ ir „Media4Democracy“, kuriomis siekiama stiprinti gebėjimus paramos demokratijai srityse ir, atitinkamai, saviraiškos laisvės srityje. Rugsėjo mėn. surengta pasaulinė kampanija „EU4Democracy“.

Principo „svarbiausi dalykai sprendžiami pirmiausia“ taikymas plėtros srityje

Principas „svarbiausi dalykai sprendžiami pirmiausia“ tebėra vienas iš plėtros politikos principų, kuriuo užtikrinama, kad šalys ankstyvajame stojimo proceso etape pirmenybę teiktų reformoms tokiose srityse kaip teisinė valstybė ir pagrindinės teisės, demokratinės institucijos ir viešojo administravimo reforma.

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/international/pdf/iuc_leaflet_en.pdf

²⁷ SWD (2017) 157 *final*, 2017 5 2.

²⁸ SWD(2017) 254 *final*, 2017 6 27.

Kovo mėn. priimtos persvarstytos Vaiko teisių skatinimo ir apsaugos gairės²⁹, kuriose išdėstyta visa apimanti ES strategija ir kuriomis siekiama užtikrinti, kad ES politika ir veiksmais būtų remiamas šalių partnerių sistemų, įskaitant vaikų apsaugos sistemą, stiprinimas.

Parama teisingumo sistemos reformai Tunise

2017 m. ES, bendradarbiaudama su Europos Taryba, atnaujino savo paramą Tuniso teisingumo sektoriui, patvirtindama programos „*Programme d'Appui à la Réforme de la Justice III*“ trečiojo etapo (70 mln. EUR) įgyvendinimą. Ši programa sustiprins teisminių institucijų nepriklausomumą ir nešališkumą ir kartu didins piliečių galimybes kreiptis į teismą.

Atsparumas ir pažeidžiamumas

2017 m. bendrame komunikate dėl strateginio požiūrio į atsparumą³⁰ ES suteikta galimybė patvirtinti išplėstinį daugelį sektorių apimančią įsipareigojimą didinti atsparumą. Vykdam bandomąjį procesą šešiose šalyse (Čade, Irake, Mianmare, Nigerijoje, Sudane ir Ugandoje) buvo patikrintas platesnis humanitarinis / vystymosi / taikos užtikrinimo ryšys.

2017 m. atsparumo didinimo ir pažeidžiamumo problemų sprendimo srityse daugiausia dėmesio skirta keturioms sritims: atsparumo sistemos stiprinimas, integruoto požiūrio į išorės konfliktus ir krizes, pagrįsto esamu visapusišku požiūriu, plėtojimas, atsparumo konfliktams ir krizėms svarbos pripažinimas ir parama tarptautiniam dialogui dėl taikos ir valstybės stiprinimo (angl. IDPS), kuriam vadovauja pačios pažeidžiamos šalys.

Saugumas

2017 m. dar kartą patvirtino ES vaidmens svarbą saugumo srityje. 2017 m. gruodžio mėn. įsigaliojo priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (angl. IcSP), reglamento³¹, užtikrinančio pajėgumų stiprinimą remiant saugumą ir vystymąsi, pakeitimas. Šis svarbus politikos pakeitimas suteikia galimybę ES bendradarbiauti su kariniais subjektais siekiant vystymosi tikslų esant aiškiai apibrėžtomis sąlygoms.

Priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, padėjo siekti taikų politinių pokyčių, pavyzdžiui, Kenijoje arba Gambijoje, ir užtikrino, kad būtų toliau teikiama parama Kolumbijos taikos procesui, Kosovo ir Serbijos dialogui, tarpininkavimo (tubų ir tuaregų bendruomenėms Nigerijoje, Gvatemalai ir Belizui) iniciatyvoms Nigerio deltos regione Nigerijoje. Nauji veiksmai Afganistane, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Kosove³², Libijoje, Nigerijoje ir Somalyje tiesiogiai papildė bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misijas.

Kartu su vykdomomis programomis Centrinės Afrikos Respublikoje, Gruzijoje, Malyje ir Ukrainoje priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, tiesiogiai papildė 12 iš 16 vykdomų BSGP misijų.

Pasaulyje vykdomos BSGP misijos

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

³⁰ JOIN(2017) 21 *final*, 2017 6 7.

³¹ 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2306.

³² Šis pavadinimas nekeičia statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

16 BSGP misijų ir operacijų apima tris vykdomąsias karines operacijas (SOPHIA, ATALANTA ir EUFOR ALTHEA) ir tris nevykdomąsias karinio mokymo misijas (ES mokymo misijas Centrinės Afrikos Respublikoje, Malyje ir Somalyje). Taip pat vykdoma viena vykdomoji civilinė misija (ES teisinės valstybės misija (EULEX Kosovo)), viena civilinės stebėsenos misija (ES stebėjimo misija (EUMM Georgia)), pasitikėjimo stiprinimo priemonės misija (Europos Sąjungos integruoto sienų valdymo pagalbos misija (EUBAM Rafah)), keturios pajėgumų stiprinimo misijos (ES policijos misija Palestinos teritorijose (EUPOL COPPS)), ES gebėjimų stiprinimo misijos Somalyje, Malyje ir Nigeryje ir dvi patariamąsios misijos (EUAM Ukraine ir EUAM Iraq).

2017 m. birželio mėn. priimtos Tarybos išvados dėl ES išorės veiksmų kovos su terorizmu srityje³³ dar labiau sustiprina ES delegacijų kovos su terorizmu ekspertų tinklą ir užtikrina didesnę vidaus ir išorės veiksmų saugumo srityje darną stiprinant teisingumo ir vidaus reikalų agentūrų vaidmenį trečiųjų šalių atžvilgiu.

Kalbant apie ES ir NATO bendradarbiavimą, buvo pradėtas įgyvendinti pirmasis bendras pasiūlymų (apimantis 42 veiksmus), dėl kurių susitarta 2016 m. liepos mėn. bendroje deklaracijoje, rinkinys. 2017 m. gruodžio mėn. dvi tarybos pritarė bendram naujų pasiūlymų rinkiniui, kurį sudaro 32 papildomi veiksmai ir kuriuo skatinamas platesnis bendradarbiavimas, apimantis tokias svarbias sritis kaip kova su terorizmu, moterys, taika, saugumas ir karinis mobilumas.

Stabilumas

ES remia stabilizavimo veiksmus Libijoje, kuriais siekiama sutelkti dėmesį į pagrindinės infrastruktūros atkūrimą, humanitarinę iššalinimą ir nacionalinės vienybės kūrimą tarpininkaujant.

Bendras komunikatas „ES strategijos dėl Sirijos elementai. Pastangų kurti taiką stiprinimas“³⁴ buvo priimtas 2017 m. kovo mėn., jame nustatyti pagrindiniai ES veiksmų tikslai, padėsiantys užbaigti karą ir paskatinti tikrą politinę pertvarką.

Branduolinė sauga

Taikant daugialypius bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonės (angl. INSC) programos aspektus, susijusius su branduoline sauga, sveikata, aplinka ir kitais susijusiais klausimais, prisidedama prie veiksmų daugelyje pagrindinių Europos konsensuso dėl vystymosi sričių, įskaitant pagrindinius prioritetinius veiksmus Ukrainoje, Vidurinėje Azijoje ir Irane.

Taika ir gerovė Irane

Bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė buvo svarbi įgyvendinant diplomatinį susitarimą su Iranu ir Bendrą visapusišką veiksmų planą (BVVP), nes tai svarbus žingsnis siekiant ginklų neplatinto tarptautiniu mastu ir taikos regione užtikrinimo. Pirmasis projektas, kuriuo remiama Irano branduolinės energetikos reguliavimo institucija, inicijuotas 2017 m. liepos mėn.

³³ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-counterterrorism/>

³⁴ JOIN(2017) 11 *final*, 2017 3 14.

PARTNERYSTĖS

Bendradarbiavimas su pilietine visuomene, paramos teikėjų bendruomene ir tarptautinėmis organizacijomis

Svarbiausias Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo sėkmę lemiantis veiksnys yra įgyvendinimo priemonių stiprinimas ir visuotinės darnaus vystymosi partnerystės atkūrimas (17-asis DVT).

ES ir JT yra labai svarbios partnerės siekiant taikos ir saugumo. 2017 m. ES toliau dalyvavo su vystymusi susijusiuose JT procesuose, įskaitant Aukšto lygio politinį forumą ir Plėtros finansavimo forumą.

ES toliau stiprino bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis (PVO). Pasitelkus pilietinės visuomenės platformas buvo įgyvendinti dvidešimt trys partnerystės pagrindų susitarimai. 2017 m. paskelbta ES bendradarbiavimo su pilietine visuomene ataskaita³⁵.

2017 m. įvyko keli vystymosi politikos dialogai su ES nepriklausančiais pagalbos teikėjais, įskaitant Australiją, Kanadą, Japoniją, Korėjos Respubliką ir JAV.

2017 m. Partnerystės priemonė (PP) toliau buvo remiamas skirtingas politikos sritis sujungiantis vidaus politikos išorės aspektas, kuris taikant tą priemonę buvo toliau įgyvendinamas. Veiksmais buvo siekiama reaguoti į tokius pasaulinius iššūkius kaip klimato kaita ir aplinkos apsauga (pvz., švari energija), strategijos „Europa 2020“ tarptautinius aspektus³⁶, ES įmonių galimybių patekti į rinkas gerinimą ir prekybos, investicijų ir verslo galimybių skatinimą (ypač daug dėmesio skiriant MVĮ) ir viešosios diplomatijos stiprinimą.

2017 m. Komisija toliau glaudžiai bendradarbiavo su tarptautiniais partneriais, pavyzdžiui, G 7, G 20, Pasaulio banku ir Tarptautiniu valiutos fondu.

ATSKAITOMYBĖ ir REZULTATAI

Europos Komisija stebi visame pasaulyje kartu su partnerėmis vykdomų ES finansuojamų veiksmų rezultatus ir rengia apie juos ataskaitas naudodamasi ES tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi rezultatų sistema.

Nuo 2016 m. vidurio iki 2017 m. vidurio vykdyti ES finansuojami projektai ir programos padėjo pasiekti šiuos rezultatus:

ŽMONĖS

1 492 000 reprodukcinio amžiaus moterų ir jaunesnių kaip penkerių metų vaikų pasinaudojo **mitybai skirtomis programomis**.

12 437 000 vaikų lankė **pradinio ugdymo įstaigas**, 3 377 000 vaikų lankė **vidurinio ugdymo įstaigas**.

3 096 000 gimdymų dalyvavo kvalifikuoti sveikatos priežiūros specialistai, tai **sumažino gimdyvių mirtingumą**.

³⁵ <https://europa.eu/capacity4dev/policy-forum-development/documents/eu-cso-report-1>

³⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_lt

136 000 000 išdalytų insekticidais apdorotų lovų tinklelių **užkirto kelią maliarijos plitimui**³⁷.

PLANETA

16 140 000 hektarų saugomų teritorijų buvo tvarkomos taip, kad **būtų užtikrinta biologinė įvairovė** ir išsaugotas gamtos paveldas.

3 438 000 žmonių sudarytos sąlygos naudotis **tvariosios energijos tiekimo paslaugomis**.

GEROVĖ

757 000 žmonių užtikrintos žemės naudojimo teisės, kurias turėdami jie gali kaupti turtą naudodamiesi **nuolatine galimybe pragyventi iš žemės ūkio**.

1 844 000 žmonių sudarytos sąlygos naudotis **visais sezonais naudojamais keliais**.

166 000 žmonių pasinaudojo profesinio rengimo ir mokymo ar įgūdžių tobulinimo programomis, kuriomis gerinamos **įsidarbinimo galimybės**.

TAIKA

309 000 žmonių tiesiogiai pasinaudojo **teisine pagalba**, užtikrinančia lygybę prieš įstatymą.

1 420 000 žmonių tiesiogiai pasinaudojo programomis, kuriomis remiamas **civilinis taikos po konflikto kūrimas ir konflikto prevencija**.

³⁷ Šiuos rezultatus padėjo pasiekti Pasauliniam kovos su AIDS, tuberkulioze ir maliarija fondui nuolat teikiama ES parama.